

Vecmātes loma mātes un bērna veselībā

04.04.2023.

Mātes un bērna veselības konsultatīvās padomes sēde

Latvijas Vecmāšu asociācija

Mērķi

Vecmāte – patstāvīga ārstniecības persona

Vecmāte – primārā antenatālās aprūpes sniedzēja

Vecmāte – primārā pēcdzemdību aprūpes sniedzēja mātei un jaundzimušajam

Vecmātes – aprūpe, veselības veicināšana un slimību profilakse

Vecmāte ir primārā
antenatālās aprūpes
sniedzēja

Zviedrijā
Dānijā
Norvēģijā
Lielbritānijā
Nīderlandē
Austrālijā
u.c.

Ieguvumi patstāvīgai vecmātes nodrošinātai antenatālajai aprūpei Latvijā

- o Grūtniecei primāri nepieciešama aprūpe nevis ārstēšana;
- o Veselīgas grūtniecības veicināšana;
- o Sieviešu un ģimeņu sagatavošana dzemdībām;
- o Vecmātes profesijas iegūšanas izmaksas zemākas par ārsta profesijas iegūšanas izmaksām;
- o Vecmātes darba izmaksas ir zemākas par ārsta – speciālista darba izmaksām;
- o Ārsta speciālista laiks netiek tērēts pacienta izglītošanai un aprūpei, ārsts var vairāk laika veltīt ārstēšanai, sarežģītu situāciju risināšanai u.tml.;

Šķēršļi patstāvīgai vecmātes nodrošinātai antenatālajai aprūpei Latvijā

- Vēsturiski izveidojies priekšstats, ka antenatālo aprūpi veic tikai ginekologs – dzemdību speciālists.
- Nav iespējas noslēgt līgumu ar NVD par valsts apmaksātu pakalpojumu, kuru sniedz vecmāte.
- Nav piekļuves E-veselībai (DNL, nosūtījumi, receptes).
- Netiek atzīti un pieņemti nosūtījumi uz laboratoriskiem izmeklējumiem vai pie speciālistiem.
- Darba samaksa.
- Izglītība.

Nepieciešamās izmaiņas

LIKUMDOŠANA

○ Izmaiņas MK noteikumos:

Piemēram MK. Noteikumi Nr.555

-Medikamentu recepti drīkst izrakstīt ārsts, ārsta palīgs un māsa.

-Nosūtījumus uz izmeklējumiem, pie speciālistiem drīkst izrakstīt speciālists (sarakstā neatrod vecmāti).

-Nosūtījumus uz laboratoriskiem izmeklējumiem (analīzēm) drīkst izrakstīt speciālists (sarakstā neatrod vecmāti).

○ Likumā esošo pretrunu apzināšana un to novēršana (grozījumi).

○ Darba apmaksas kārtība.

○ Izmaiņas NVD apmaksāto pakalpojumu klāstā.

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANA

- Kampanjas, kuru mērķis iepazīstināt sabiedrību ar vecmātes kompetencēm;
- Aktīva iesaistīšanās jauniešu izglītošanas seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumos;

IZGLĪTĪBA

- Vienots Vecmātes profesijas standarts, atbilst 6.profesionālās kvalifikācijas līmenim (bakalaura līmeņa programma);
- Nepārtraukta prasmju un zināšanu uzlabošana (darba laika ietvaros, apmaksāta);
- Sertifikācija, resertifikācija.

Vecmāte ir primārā
pēcdzemdību aprūpes
sniedzēja mātei un
jaundzimušajam

Zviedrijā
Dānijā
Norvēģijā
Lielbritānijā
Īrijā
Nīderlandē
Beļģijā
Somijā
Austrālijā

Ieguvumi patstāvīgai vecmātes nodrošinātai pēcdzemdību aprūpei Latvijā

- Atslogoti ģimenes ārsti;
- Kvalitatīva un savlaicīga mātes aprūpe pēc izrakstīšanas no stacionāra (mājvizītes);
- Īsāks stacionēšanas laiks (mājvizītes);
- Vesela jaundzimušā aprūpe mājas apstākļos;
- Veiksmīgāka un ilgstošāka zīdīšana;
- Psihoemocionālo problēmu savlaicīga atpazīšana un rekomendāciju sniegšana;
- Jaundzimušā dzīvesvietas vides un drošības novērtējums;
- Kontracepcija ģimenes plānošanas nolūkos;
- Vecmātes profesijas iegūšanas izmaksas zemākas par ārsta profesijas iegūšanas izmaksām;
- Vecmātes darba izmaksas ir zemākas par ārsta – speciālista darba izmaksām;
- Ārsta speciālista laiks netiek tērēts pacienta izglītošanai un aprūpei, ārsts var vairāk laika veltīt ārstēšanai, sarežģītu situāciju risināšanai u.tml.;

Šķēršļi patstāvīgai vecmātes nodrošinātai pēcdzemdību aprūpei Latvijā

- Vēsturiski pēcdzemdību aprūpi sniedz māsas un ģimenes ārsti;
- Nav iespējas noslēgt līgumu ar NVD par valsts apmaksātu vecmātes sniegtu pēcdzemdību pakalpojumu;
- Nav piekļuves E-veselībai (DNL, nosūtījumi, receptes);
- Netiek atzīti un pieņemti nosūtījumi uz laboratoriskiem izmeklējumiem vai pie speciālistiem;
- Darba samaksa;
- Izglītība.

Vecmāte - primārās aprūpes sniedzēja

- Uz sievieti centrēta aprūpe;
- Aprūpes nepārtrauktība;
 - Izglītošana
- Seksuālā un reproduktīvā veselība
 - Imunizācija
- Skrīninga programmu veicināšana un izpilde
 - Ģimenes plānošana

Ieguvumi vecmātes iesaistei primārajā veselības aprūpē

- Atslogoti ginekologi un ātrāka speciālista pieejamība;
- Plašāka aptvere Valsts vēža skrīninga programmām;
- Sievietes un ģimenes aprūpe grūtniecības un pēcdzemdību periodos;
- Viegļāk pieejami veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi;
- Uz sievieti, ģimeni centrēta aprūpe;
- Aprūpes nepārtrauktība;
- Vecmātes profesijas iegūšanas izmaksas zemākas par ārsta profesijas iegūšanas izmaksām;
- Vecmātes darba izmaksas ir zemākas par ārsta – speciālista darba izmaksām;
- Ārsta speciālista laiks netiek tērēts pacienta izglītošanai un aprūpei, ārsts var vairāk laika veltīt ārstēšanai, sarežģītu situāciju risināšanai u.tml.

Šķēršļi vecmātes iesaistei primārajā veselības aprūpē

- Vēsturiski ginekologi snieguši profilaktiskos pasākumus, kurus var veikt vecmāte;
- Nav iespējas noslēgt līgumu ar NVD par valsts apmaksātu pakalpojumu, kuru sniedz vecmāte;
- NVD nav paredzēta vecmātes darba apmaksā par profilaktisko un skrīninga pasākumu realizēšanu;
- Nav piekļuves E-veselībai (DNL, nosūtījumi, receptes);
- Netiek atzīti un pieņemti nosūtījumi uz laboratoriskiem izmeklējumiem vai pie speciālistiem;
- Nav pilnvērtīga regulējuma darabībai starp vecmātēm un ģimenes ārstiem;
- Darba samaksa;
- Izglītība.

Paldies par uzmanību!

Latvijas Vecmāšu asociācija
vecmasuasociacija@gmail.com

Linda Veidemane
veidemanel@gmail.com